

MIJLOACE JURIDICE DE CONSERVARE A PATRIMONIULUI DEBITORULUI

Dumitru DUMITRAȘCU, *drd., asist. univ.,
Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți*

Abstract: *Unsecured creditors have that joint guarantee which consists of a general lien on the patrimony of their debtor. Respectively, in case of non-execution of the due performance, unsecured creditors can pursue their debtor's things in order to satisfy the owed debt. In order to preserve the patrimony, the legislation gives the creditors certain means of preserving the patrimony of the debtor. Of these means the most important and complicated are the oblique action and the revocatory action. In this article, we examine the means of preserving the debtor's patrimony, in particular we analyze the particularities of filing the oblique action and the revocation action.*

Keywords: *creditor, debtor, patrimony, obligation relationship, oblique action, pauline action, revocatory action.*

Circuitul civil este format în mare parte din raporturi juridice obligaționale, în virtutea cărora subiectul activ, numit creditor, poate pretinde de la subiectul pasiv, numit debitor, executarea unei prestații, de a da, a face sau a nu face ceva. Subiecții raportului obligațional se numesc creditor și debitor. Etimologic [13, p. 14] cuvântul creditor derivă din latinescul „*credere*”, de aici, cel care a avut încredere în debitor. Pe când cuvântul debitor provine din latinescul „*debit*”, adică cel care are o datorie față de creditor.

Dacă la început, în dreptul roman, creditor avea un drept asupra personalității debitorului, asemănător cu dreptul proprietarului asupra bunului, datorită evoluției, în perioadă actuală instituția obligației s-a transformat într-o legătură juridică între creditor și debitor, creditorul poate pretinde executarea prestației din partea debitorului, iar în caz de nevoie, poate să recurgă la forța coercitivă a statului în vederea executării silite a creanței datorate.

Aparent, existența raportului obligațional se datorează încrederii pe care creditorul o are față de persoana debitorului, încrederii că prestația datorată va fi executată cu bună-credință, în locul și momentul convenit. În afară de încredere, executarea obligației este garantată prin patrimoniul debitorului, în acest sens, art. 35 din Codul civil [6] (în continuare – CC) dispune că „persoana fizică răspunde pentru obligațiile sale cu tot patrimoniul său, cu excepția bunurilor care, conform legii, nu pot fi urmărite”, iar art. 184 alin. (1) CC arată că „persoana juridică răspunde pentru obligațiile sale cu tot patrimoniul ce îi aparține”.

Instituția patrimoniului a fost preluată din dreptul roman. Conceptul roman de patrimoniu a cunoscut o anumită evoluție [11, p. 107]. La origine, ei includeau în patrimoniu numai lucrurile corporale, desemnate prin termeni precum *familia* sau *pecunia*. Pecunia avea înțelesul de vite, iar familia însemna sclavi. În epoca clasică a apărut și termenul de *patrimonium*, cu un sens apropiat de cel modern. În epoca lui Justinian patrimoniul era desemnat prin cuvântul *substantia*. Elementele patrimoniului, în accepțiunea pe care romanii i-o dădeau în dreptul clasic, sunt drepturile reale și drepturile personale.

Patrimoniul este definit în cadrul art. 453 alin. (1) CC ca fiind totalitatea drepturilor și obligațiilor patrimoniale (care pot fi evaluate în bani), privite ca o sumă de valori active și pasive legate între ele, aparținând unor persoane fizice și juridice determinate. Din punctul nostru de vedere, definiția legală a patrimoniului nu este cea mai reușită. În primul rând, una dintre regulile ale definiției corecte constă în aceea că definitorul trebuie să fie independent față de definit, cu alte cuvinte în definiție nu trebuie să apară definitul. Pe când definiția legală a patrimoniului spune că acesta este totalitatea drepturilor și obligațiilor *patrimoniale*. Cuvântul *patrimoniale* din definiția

patrimoniului trebuie înlocuit cu cuvântul *pecuniare*. În al doilea rând, nu este necesară adăugarea în paranteze după sintagma „drepturilor și obligațiilor patrimoniale” a expresiei „care pot fi evaluate în bani”, nu suntem de acord cu deslușirea excesivă a semnificației cuvântului patrimonial sau pecuniar. Or, textul actelor normative trebuie redactat într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis. În al treilea rând, ultima sintagmă „aparținând unor persoane fizice și juridice determinate” poate fi simplificată prin excluderea indicării faptului că drepturile și obligațiile patrimoniale aparțin persoanelor fizice și juridice determinate. Fiindcă subiecții raportului juridic civil pot fi numai persoane fizice și/sau juridice, alte categorii de subiecți nu există în raporturi juridice civile.

Prin urmare, propunem *de lege ferenda* ca art. 453 alin. (1) CC să fie expus în următoarea redacție: Patrimoniul reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor pecuniare, privite ca o sumă de valori active și pasive legate între ele, aparținând unor persoane. În doctrina juridică, patrimoniul este definit ca totalitatea drepturilor și obligațiilor cu valoare economică ce aparțin unui subiect de drept [10, p. 522].

Una dintre cele mai importante funcții ale patrimoniului constă în aceea că permite și explică gajul general al creditorilor chirografari. Fără noțiunea de patrimoniu nu se poate explica de ce orice subiect de drept, persoană fizică sau juridică, răspunde de îndeplinirea obligațiilor care îi incumbă cu bunurile sale prezente și viitoare [3, p. 17]. Așadar, creditorii chirografari au acea garanție comună care constă în dreptul de gaj general asupra patrimoniului debitorului lor, adică în caz de neexecutare a prestației datorate, creditorii chirografari pot urmări bunurile debitorului lor în scopul satisfacerii creanței datorate.

În acest context, art. 453 alin. (2) CC prevede că toate bunurile persoanei fizice sau juridice fac parte componentă a patrimoniului ei. De aceea, creditorul va putea urmări orice bun al debitorului în cadrul executării silite, cu excepția bunurilor care nu sunt urmăribile. Cu titlu exemplificativ, menționăm că, conform art. 89 din Codul de executare [7], printre altele nu pot fi urmărite bunurile de uz personal sau casnic, inclusiv mobilierul, care sunt indispensabile traiului debitorului persoană fizică și al membrilor familiei lui, destinate întreținerii unui mod de trai rezonabil, cu condiția ca valoarea fiecăruia dintre aceste bunuri să nu depășească 2000 de lei; bunurile copiilor debitorului; ordinele, medaliile, alte semne distinctive cu care a fost decorat debitorul sau membrii familiei lui etc.

După cum se specifică în literatura de specialitate [4, p. 7-8], garanția comună (gajul general) privește toate bunurile urmăribile ale debitorului din momentul executării silite, indiferent de modificările petrecute în patrimoniul debitorului de la data nașterii creanței și până la data executării silite. Obiectul gajului general al creditorilor chirografari îl constituie însuși patrimoniul debitorului, privit ca o universalitate de drepturi pecuniare, iar nu bunuri concrete, individualizate din acest patrimoniu.

În temeiul dreptului de gaj general creditorii chirografari pot lua anumite măsuri conservatorii în locul debitorului lor sau pot intenta anumite acțiuni în justiție, în vederea asigurării executării obligației în natură sau prin echivalent, sau acțiuni prin care se revocă actele încheiate în fraudă drepturilor lor. Acestea posibilități sunt denumite mijloace juridice de conservare a patrimoniului debitorului, modalitățile respective urmăresc păstrarea laturii active a patrimoniului debitorului la acel nivel care va permite executarea obligației datorate.

Garanția comună a creditorilor chirografari se extinde asupra patrimoniului debitorului, privit ca o universalitate juridică, ceea ce generează anumite riscuri pentru creditorii chirografari. Pe de o parte, există riscul diminuării activului patrimonial al debitorului prin înstrăinarea unor elemente de activ, pe de altă parte, riscul creșterii pasivului patrimonial prin contractare de noi datorii. Riscurile date pot avea ca efect micșorarea substanței garanției comune a creditorilor chirografari.

Din acest considerent, legislația civilă pune la dispoziția creditorilor o serie de mijloace juridice în virtutea garanției comune și care au ca menire să asigure realizarea creanțelor lor [12, p. 589]:

1) cererile de indisponibilizare a bunurilor care formează obiectul unui litigiu sau de evitare a diminuării activului patrimonial al debitorului. Avem în vedere aici cererea de asigurare a acțiunii prin aplicarea sechestrului pe bunurile sau sumele de bani ale debitorului. Potrivit art. 175 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă [8] (în continuare – CPC), în vederea asigurării acțiunii, judecătorul sau instanța este în drept să pună sechestrul pe bunurile sau pe sumele de bani ale părâtului, inclusiv pe cele care se află la alte persoane.

2) dreptul creditorilor de a interveni în procesele debitorului având ca obiect bunuri din patrimoniul său, cum sunt procesele de partaj. Intervenția a creditorului în procesele în care figurează debitorul ca

parte poate fi principală sau accesorie. Din dispozițiile art. 65, 67 CPC, indicăm asupra faptului că intervenientul principal poate interveni în proces până la închiderea dezbaterilor judiciare în primă instanță, înaintând acțiunea către una sau către ambele părți. Intervenientul principal are drepturi și obligații de reclamant. Intervenientul accesoriu depune o cerere în care demonstrează interesul intervenției, menționând cărei părți se va alătura. Totodată, intervenientul accesoriu poate fi introdus în proces și la cererea uneia dintre părți sau din oficiul instanței. La fel ca și în cazul intervenientului principal, intervenientul accesoriu poate interveni în proces până la închiderea dezbaterilor judiciare în prima instanță.

3) dreptul creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de deschiderea moștenirii de a fi plătiți din masa succesorală dacă s-a dispus administrarea masei succesoriale în scopul satisfacerii creditorilor sau dacă a fost intentat procesul de insolvență a masei succesoriale. În același timp, prin acest procedeu sunt apărute și drepturile creditorilor moștenitorului, pentru că răspunderea moștenitorului pentru obligațiile masei succesoriale se limitează la activul masei succesoriale și nu se extinde asupra patrimoniului pe care îl are în afara cotei succesoriale ce îi revine (art. 2430 alin. (1) CC).

4) dreptul creditorilor moștenirii de a solicita întocmirea inventarului masei succesoriale (art. 2449 CC), dar și sigilarea și predarea bunurilor din masa succesorală unui custode (art. 2412, 2413 CC);

5) acțiunea în simulație, în măsura în care este utilizată de către creditorii uneia dintre părți pentru a dovedi că un bun face parte din patrimoniul debitorului lor, pentru a-l putea urmări, dacă este cazul, pentru realizarea propriei creanțe;

6) acțiunea oblică, în temeiul căreia creditorul exercită drepturile și acțiunile debitorului, atunci când acesta refuză sau neglijează să le exercite în prejudiciul creditorului (art. 892-894 CC);

7) acțiunea revocatorie (pauliană), prin care creditorul solicită să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de către debitor în fraudă a intereselor sale (art. 895-900 CC);

8) acțiunile directe, prin care creditorul acționează în mod direct în nume și interes propriu pe un debitor al debitorului său, în vederea realizării dreptului său de creanță, fără ca între cei doi să existe un raport de obligații. Pentru ca să fim în prezența unei acțiuni directe este necesar să existe o reglementare expresă în acest sens, care să-i confere dreptul creditorului să acționeze direct pe un debitor al debitorului său. Aducem câteva exemple de acțiuni directe reglementate de legislația în vigoare: a) *acțiunea directă a locatorului față de sublocatar*: „În caz de neplată a chiriei convenite în temeiul locațiunii, locatorul îl poate urmări pe sublocatar până la concurența chiriei pe care acesta din urmă o datorează locatarului. Sublocatarul nu poate opune plățile făcute cu anticipație” și „Locatorul poate, de asemenea, să se îndrepte direct împotriva sublocatarului pentru a-l constrânge la executarea celorlalte obligații asumate prin contractul de sublocațiune” (art. 1271 CC); b) *acțiuni directe în cadrul mandatului*: „Mandantul are în toate cazurile dreptul de a intenta acțiune persoanei care l-a asistat sau l-a substituit pe mandatar” (art. 1481 alin. (5) CC); c) *acțiuni directe în cadrul contractului de transport*: „În cazul când transportatorul transmite, total sau parțial, executarea obligațiilor sale, persoana care îl substituie este considerată parte a contractului de transport” (art. 1414 alin. (1) CC) și „În cazul transportului succesiv sau combinat de persoane, cel care efectuează transportul în cursul căruia s-a cauzat prejudiciul este răspunzător, cu excepția cazului în care, printr-o stipulație expresă, unul dintre transportatori și-a asumat răspunderea pentru întreaga călătorie” (art. 1423 CC).

În continuare dorim să supunem atenției două mijloace juridice de conservare a patrimoniului debitorului: acțiunea oblică și acțiunea revocatorie (pauliană).

Acțiunea oblică (indirectă sau subrogatorie) este acea acțiune în justiție pe care creditorul o exercită pentru valorificarea unui drept care aparține debitorului său. Această acțiune se mai numește indirectă sau subrogatorie, pentru că ea este exercitată de creditor în numele debitorului său, dar va duce la același rezultat ca și cum ar fi fost exercitată de debitor [14, p. 352]. Potrivit art. 892 alin. (1) CC, creditorul a cărui creanță este certă, lichidă și exigibilă poate, în numele debitorului său și independent de voința acestuia, exercita drepturile și acțiunile acestuia în cazul în care debitorul, în dauna creditorului, refuză sau omite să le exercite.

Elementele definiției acțiunii oblice sunt [2, p. 574]:

- Creditorul oblic are dreptul de a pretinde realizarea unui drept subiectiv care nu îi aparține;
- Dreptul subiectiv realizat, real sau de creanță, se bucură de acțiuni în justiție;
- Debitorul refuză sau omite să exercite dreptul subiectiv în cauză;
- Pasivitatea respectivă dăunează creditorului oblic.

Creditorul va putea valorifica dreptul debitorului său numai dacă sunt întrunite condițiile de exercitare a acțiunii oblice:

1) *Calitatea de creditor*. Acțiunea oblică poate fi exercitată numai de creditor, respectiv persoana va fi obligat să probeze calitatea sa de creditor. Creditorul este subiectul activ dintr-un raport juridic de obligație, care are posibilitatea de a pretinde executarea prestației datorate de debitor. Calitatea de creditor va putea fi demonstrată prin orice mijloace de probă: copia contractului, depozițiile martorului (cu luarea în considerare a prevederilor art. 321 CC) etc. Cu alte cuvinte, creditorul trebuie să dețină un drept de creanță împotriva debitorului.

2) *Creanța creditorului să fie certă, lichidă și exigibilă*. Creanța este certă când existența ei este neîndoielnică, adică este fermă, existența ei să nu dea naștere la discuții. Creanța este lichidă atunci când obiectul ei este determinat, adică are un quantum determinat. Creanța este exigibilă dacă obligația debitorului este ajunsă la scadență, adică creditorul poate cere plata ei de la debitor. Nu este necesar ca creanța să fie lichidă și exigibilă în momentul înaintării acțiunii, ci creanța trebuie să fie lichidă și exigibilă cel târziu la momentul examinării acțiunii (art. 892 alin. (3) CC).

3) *Debitorul să fie inactiv*, adică să refuze sau să neglijeze exercitarea drepturilor sale. Inactivitatea se poate datora relei-credințe, neglijenței sau chiar unei imposibilități obiective a debitorului de exercitare a dreptului sau a acțiunii [12, p. 593]. În doctrina autohtonă [5] se arată că motivul din care debitorul este inactiv este irelevant, doar inacțiunea obiectivă este suficientă. În special, creditorul oblic nu este ținut să demonstreze vreo intenție frauduloasă a debitorului. Sigur, când debitorul nu exercită un drept subiectiv strict personal (exclus de la exercitare pe cale oblică) poate fi cazul că el a decis să nu-l exercite din motive etice sau familiale. S-a reținut că inerția titularului de drepturi de a le exercita nu constituie o faptă ilicită, antijuridică; astfel, nu se poate spune că debitorul încalcă vreo îndatorire de a-și gestiona afacerile.

4) *Existența unui interes din partea creditorului*. Interesul trebuie să fie serios și legitim, art. 892 alin. (1) CC dispune în mod expres că creditorul va putea promova acțiunea oblică în cazul în care debitorul, *în dauna creditorului*, refuză sau omite să exercite drepturile și acțiunile sale. Pasivitatea debitorului trebuie să aducă un prejudiciu creditorului, acest prejudiciu constă în pericolul de a nu își realiza creanța din cauza inactivității debitorului. În literatura juridică [12, p. 593], s-a apreciat că în cazul obligațiilor pecuniare, creditorul justifică un interes în promovarea acțiunii oblice atunci când debitorul, din cauza pasivității sale, este în pericol de a deveni insolubil sau de a-și accentua o stare de insolabilitate deja existentă. În cazul celorlalte obligații, de a da, de a face sau de a nu face, starea de insolabilitate sau pericolul intrării în atare stare nu mai justifică, în mod automat, interesul în promovarea acțiunii oblice.

Prin intermediul acțiunii oblice, creditorul exercită drepturile și acțiunile debitorului său. În legătură cu aceasta, în doctrină s-au conturat două opinii divergente: 1) acțiunea oblică nu poate fi obiect al executării pe cale extrajudiciară, adică aceasta acțiune poate fi existentă doar prin acțiune în instanța de judecată [15] și 2) intră în domeniul de aplicare a acțiunii oblice drepturile debitorului care sunt susceptibile și de o exercitare extrajudiciară [12, p. 591; 5]. Din formularea dată de art. 892 alin. (1) CC, care specifică că creditorul „*exercită drepturile și acțiunile*” debitorului, considerăm că creditorul va putea exercita drepturile debitorului pe cale extrajudiciară (cum sunt: acceptarea moștenirii, efectuarea unei formalități de publicitate a unui drept, punerea în întârziere etc.). Or, sintagma „*drepturile și acțiunile*” ne sugerează ideea că creditorul poate exercita drepturile debitorului atât pe cale extrajudiciară (sintagma din art. 892 CC: „*exercita drepturile*”), cât și pe cale judiciară (sintagma „*exercita ... și acțiunile*”).

Însă, creditorul nu poate exercita drepturile și acțiunile care sunt exclusiv personale ale debitorului (art. 892 alin. (2) CC). Cu alte cuvinte, creditorul este ținut de a exercita drepturile și acțiunile nepatrimoniale ale debitorului, ca de exemplu: drepturile părintești, acțiunea de divorț, acțiunea în tăgada paternității etc.

Până la modificările operate în Codul civil, apăreau polemici referitor la calitatea procesuală a creditorului în cazul intentării acțiunii oblice. Creditorul era considerat fie reclamant procesual, adică persoana care intenta procesul în numele în interesul debitorului care avea calitatea de reclamant, fie ca parte în proces, atribuindu-se calitatea de reclamant, în timp ce debitorul nu era atras în proces. În conformitate cu Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție [1], instanța de apel a identificat dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material și procesual, arătând că în esență

acțiunii oblice nu este clar dacă debitorului îi sunt opozabile hotărârile pronunțate ca urmare a admiterii acțiunii oblice se, respectiv, în cazul atragerii în procesul acțiunii oblice a debitorului nu este determinată calitatea lui procesuală de intervenient accesoriu sau intervenient principal, deoarece, în ultima instanță debitorul, de asemenea, are un interes legitim în procesul în cauză. În acest sens, Curtea Supremă de Justiție menționează că acțiunea oblică este acea acțiune în justiție prin care creditorul chirografar exercită în numele debitorului său acele drepturi și acțiuni patrimoniale neexercitate de către acesta din urmă. Reclamant în acțiune oblică este debitorul care ezită să se adreseze în justiție pentru apărarea propriilor drepturi, se asta din considerentul că hotărârea judecătorească, indiferent de faptul care va fi ea, îi va fi opozabilă. Creditorul în acțiunea oblică este un reclamant procesual, care sesizează instanța potrivit art. 73 CPC, întrucât nu pretinde apărarea imediată și nemijlocită a unui drept propriu, dar acționează din nume propriu în interesele altei persoane. El pretinde de la terțul pârât exercitarea coercitivă a unor obligații față de debitorul său.

Actualmente, polemica este soluționată prin prevederile art. 892 alin. (4) CC, care dispune că „În raporturile dintre creditorul care acționează pe cale oblică și debitorul său se aplică în mod corespunzător dispozițiile privind reprezentarea legală”. Astfel, creditorul este reprezentantul legal al debitorului, în cadrul acțiunii în justiție calitatea de reclamant va avea debitorul, iar creditorul va fi reprezentantul legal al debitorului în cadrul acțiunii oblice.

În situația în care debitorul este reclamant în acțiune oblică, apare întrebarea dacă debitorul poate să renunțe la acțiune oblică potrivit art. 60 alin. (2) CPC. Din punctul nostru de vedere, reieșind din particularitățile acțiunii oblice, debitorul nu va putea renunța la acțiune în pofida faptului că are calitatea de reclamant. Dreptul de a renunța la acțiune oblică aparține creditorului, reprezentantului legal al debitorului în cazul nostru. Or, art. 892 alin. (1) prevede că creditorul poate, în numele debitorului său și independent de voința acestuia, exercita drepturile și acțiunile acestuia. Mai mult decât atât, debitorul poate neglija ori refuza exercitarea dreptului său din rea-credință, urmărind intenționat micșorarea activului patrimonial.

Acțiunea oblică reprezintă o măsură de conservare a patrimoniului debitorului, în urma admiterii acțiunii oblice creditorul nu obține satisfacerea creanței sale. Ca efect al admiterii acțiunii oblice, toate bunurile obținute în baza acțiunii oblice intră în patrimoniul debitorului și beneficiază tuturor creditorilor acestuia. Cu toate acestea, creditorul care a exercitat acțiunea oblică beneficiază de un privilegiu asupra acelor bunuri în scopul rambursării cheltuielilor suportate în legătură cu acționarea pe cale oblică (art. 894 CC).

Un alt mijloc de conservare a patrimoniului debitorului aflat la dispoziția creditorului este acțiunea revocatorie sau pauliană. Doctrina definește acțiunea pauliană ca acea acțiune prin care creditorul solicită să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de către debitor în fraudă intereselor sale, cum sunt cele prin care debitorul își creează sau își mărește o stare de insolvabilitate [12, p. 596].

În mod asemănător, art. 895 alin. (1) CC stipulează că creditorul poate cere să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de debitor în dauna creditorului, manifestată prin împiedicarea satisfacerii integrale a drepturilor creditorului față de debitor, dacă debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau, în cazul în care actul juridic a fost încheiat înainte de apariția dreptului creditorului, acesta a fost încheiat de către debitor cu intenția de a dăuna creditorilor în general.

Denumirea de „acțiune pauliană” vine din dreptul roman, de la creatorul său, pretorul Paulus. În dreptul roman, acțiunea pauliană avea un caracter colectiv, fiind exercitată în numele tuturor creditorilor de către un *curator bonorum*. [12, p. 596] În dreptul civil modern, ea are un caracter individual și profită numai creditorului care o exercită. Acțiunea pauliană se deosebește esențial de acțiunea oblică. Astfel, acțiunea oblică se exercită de creditor în numele și în locul debitorului pasiv. Acțiunea pauliană aparține exclusiv creditorului și este exercitată în numele său propriu [9, p. 56].

Exercitarea acțiunii revocatorii presupune cu necesitatea existența fraudei. Debitorul cunoștea sau trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau acesta a fost încheiat de către debitor cu intenția de a dăuna creditorilor în general. În cazul în care actul juridic atacat este cu titlu oneros, suplimentar creditorul trebuie să demonstreze că (art. 895 alin. (2) CC):

a) terțul contractant sau beneficiarul actului a cunoscut ori trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau că el a fost încheiat cu intenția de a dăuna creditorului; sau

b) dacă actul juridic a fost încheiat înainte de apariția dreptului creditorului, terțul contractant sau beneficiarul actului juridic a cunoscut intenția debitorului de a dăuna creditorilor în general.

Admiterea acțiunii revocatorii depinde de îndeplinirea următoarelor condiții:

1) *Calitatea de creditor și creanța să fie certă, lichidă și exigibilă.* Semnificația acestor condiții am arătat când am examinat condițiile acțiunii oblice. Deși, legislația nu prevede în mod expres pentru acțiunea revocatorie ca creanța să fie certă, lichidă și exigibilă, considerăm necesar întrunirea acestei condiții, pentru că acțiunea pauliană pregătește valorificarea silită a bunului ce constituie obiectul actului atacat, iar executarea silită presupune existența unei creanțe certe, lichide și exigibile. Altfel, acțiunea pauliană ar avea un caracter pur declarativ și ar fi lipsită de implicații practice pentru creditor.

2) *Creanța creditorului să fie anterioară încheierii de către debitor a actului a cărui inopozabilitate se solicită.* Ca excepție, se admite declararea inopozabilității actului care a fost încheiat anterior creanței creditorului, dacă actul a fost încheiat de către debitor cu intenția de a dăuna creditorilor în general. Totodată, potrivit art. 897 alin. (1)-(2) CC, creditorul a cărui creanță rezultă din contract nu poate ataca pe calea acțiunii revocatorii actele juridice încheiate de către debitor în măsura în care creditorul, la momentul încheierii contractului, cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să cunoască actul juridic și posibilul efect de a dăuna creditorului în viitor. De asemenea, nu poate înainta acțiune revocatorie creditorul care a consimțit la încheierea actului juridic de către debitor sau care a renunțat expres în alt mod la dreptul de a ataca actele debitorului pe calea acțiunii revocatorii.

3) *Respectarea termenului de prescripție.* Respectiv, acțiunea pauliană trebuie introdusă în justiție nu mai târziu de 1 an de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască dauna ce rezultă din actul juridic supus atacării.

4) *Cauzarea unui prejudiciu.* Legea solicită existența daunei pentru creditor ca urmare încheierii actului de către debitor. De regulă, dauna respectivă constă în provocarea sau mărirea stării de insolvență.

5) *Frauda debitorului.* După cum am menționat *supra*, debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau creditorilor în general. Debitorul se prezumă că cunoștea sau trebuia să cunoască că actul juridic cu titlu gratuit va dăuna creditorului ori creditorilor în general dacă acesta este încheiat în ultimele 12 luni ce preced înaintarea acțiunii revocatorii (art. 895 alin. (3) CC) și acesta constituie: a) un act juridic în care valoarea de piață a prestației debitorului depășește cu o treime valoarea de piață a contraprestației terțului contractant; sau b) un act juridic încheiat de către debitor cu o persoană afiliată debitorului sau al cărui beneficiar este o persoană afiliată debitorului. În cazul actului juridic cu titlu oneros, se mai adaugă condiția existenței complicității terțului la fraudă debitorului. Adică terțul contractant sau beneficiarul actului a cunoscut ori trebuia să cunoască că actul juridic va dăuna creditorului sau că el a fost încheiat cu intenția de a dăuna creditorului.

Ca efect al admiterii acțiunii revocatorii, actul juridic atacat va fi declarat inopozabil atât față de creditorul care a depus acțiunea revocatorie, cât și față de toți ceilalți creditori care, putând depune acțiune revocatorie, au intervenit în cauză. Aceștia vor avea dreptul de a fi plătiți din sumele obținute din urmărirea prestației primite de către terțul contractant sau beneficiar, cu respectarea ordinii de preferință existente între acești creditori. Suma rămasă după satisfacerea creanțelor tuturor acestor creditori se restituie terțului contractant sau, după caz, beneficiarului. În cazul în care terțul contractant sau beneficiarul nu poate restitui prestația datorată, creditorul poate pretinde valoarea ei bănească conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea nejustificată.

Terțul contractant sau beneficiarul care a dobândit ceva în baza actului juridic declarat inopozabil poate exclude urmărirea prestației, plătind creditorului căruia profită admiterea acțiunii o sumă de bani egală cu dauna suferită de acesta din urmă prin încheierea și executarea actului juridic. În caz contrar, hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii revocatorii indisponibilizează bunul până la încetarea executării silite a creanței pe care s-a întemeiat acțiunea revocatorie.

Bibliografie:

1. Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4ac-15/16 din 13 iunie 2016 cu privire la calitatea procesuală a SA „Termoelectrica” în exercitarea acțiunii oblice. [online] [cit. 30.08.2022]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_avize_csj.php?id=40
2. Baieș S., și alții. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 750 p. ISBN 978-997-55-3458-1

3. Bîrsan C. *Drept civil: drepturile reale principale*. București: Editura Hamangiu, 2015. 486 p. ISBN 978-606-27-0212-0
4. Boroi G., Anghelescu C.A., Nazat B. *Curs de drept civil: drepturile reale principale*. București: Editura Hamangiu, 2013. 385 p. ISBN 978-606-678-796-3
5. Cazac O. *Adnotare la art. 892. Codul civil Adnotat*. [online] [citată 30.08.2022]. Disponibil: https://animus.md/adnotari/892/#_ftn5
6. Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 66-75 din 01.03.2019.
7. Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443 din 24.12.2004. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 214-220 din 05.11.2010.
8. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 285-294 din 03.08.2018.
9. Dobrev D. *Mijloace juridice de conservare a patrimoniului debitorului: acțiunea revocatorie, acțiunea oblică, acțiunea directă*. București: Editura Hamangiu, 2018. 247 p. ISBN 978-606-27-1140-5
10. Hamangiu C., Rosetti-Bălănescu I., Băicoianu A. *Tratat de drept civil român, vol. I*. București: Editura All Beck, 2002. 648 p. ISBN 978-973-655-214-4
11. Molcuț E. *Drept privat roman: terminologie juridică română*. București: Universul Juridic, 2011. 519 p. ISBN 978-973-127-637-3
12. Pop L., Popa I.-F., Vidu S.I. *Drept civil: obligațiile*. București: Universul Juridic, 2020. 718 p. ISBN 978-606-39-0663-3
13. Pop L., Popa I.-F., Vidu S.I. *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile*. București: Universul Juridic, 2012. 889 p. ISBN 978-973-127-746-2
14. Stătescu C., Bîrsan C. *Drept civil: teoria generală a obligațiilor*. București: Editura Hamangiu, 2008. 480 p. ISBN 978-973-1836-51-5
15. Tabuncic T., Tachi V. *Mecanismul de apărare a creditorului prin intermediul acțiunii oblice potrivit Codului civil*. [online] [citată 30.08.2022]. Disponibil: <https://juridicemoldova.md/10376/mecanismul-de-aparare-a-creditorului-prin-intermediul-actiunii-oblice-potrivit-codului-civil.html>